

Toimitus 2.0 – Generatiivinen tekoäly ja uudet organisaatiokäytännöt

Johdanto

Generatiivinen tekoäly on muodostumassa pysyväksi osaksi modernia journalismia ja toimituksellisia prosesseja. Sekä työkaluna että uudenlaisena tuottamisen ja organisoinnin välineenä tekoäly haastaa perinteiset toimintamallit ja herättää tärkeitä kysymyksiä journalistisen identiteetin, eettisyyden ja johtamisen näkökulmasta.

Vuonna 2024 LUT-kauppakorkeakoulussa toteutettu *Toimitus 2.0 – generatiivinen tekoäly ja uudet organisaatiokäytännöt* – hanke selvitti, miten generatiivinen tekoäly muuttaa journalistista työtä ja työprosesseja. Tutkimushanke toteutettiin läheisessä yhteistyössä neljän mediaorganisaation kanssa: A-lehdet, Keski-suomalainen, Sanoma (HS Visio) ja Yle. Hankkeessa seurattiin tiiviisti generatiivisen tekoälyn käyttöönottoa haastatteleamalla kaikkiaan lähes 50:ä eri tehtävissä olevaa työntekijää. Lisäksi projektin aikana järjestettiin kolme työpajaa, jossa projektissa mukana olleet mediayritysten edustajat jakoivat kokemuksiaan, näkemyksiään ja kokeilujaan generatiivisen tekoälyn käytöstä.

Tutkimuksen tavoitteet voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen, ja samaa jaottelua hyödynnettiin myös työpajojen yhteydessä:

1. **Journalistinen tietotyö:** Miten generatiivinen tekoäly asettuu osaksi päivittäistä journalistista työtä?
2. **Organisointi ja johtaminen:** Miten johtaa ja organisoida generatiivisen tekoälyn käyttöönottoa ja hyödyntämistä?
3. **Strategia:** Miten generatiivinen tekoäly asettuu ja otetaan osaksi mediaorganisaation strategiaa?

Keskeiset havainnot

Generatiivinen tekoäly on monipuolinen apuväline journalistisessa työssä

Tutkimus osoitti, että generatiivinen tekoäly on journalisteille helppokäyttöistä teknologiaa. Monet haastatellut kertoivat käyttävänsä tekoälyä monenlaisissa tehtävissä kuten ideoinnissa, litteroinnissa, tiedonhaussa ja kääntämisessä – tehtävissä, joissa se tehostaa perinteisiä prosesseja ja vapauttaa aikaa luovempaan työhön. Ajan mittaan tekoälyn käytöstä on tullut monelle osa ns. arkirutiineja, ja tekoälyn koetaan toimivan ennen kaikkea journalistista työtä tukevana työkaluna.

Helppokäyttöisyydestä huolimatta tekoäly herätti haastateltavissa myös monia kysymyksiä, jotka liittyivät *ammattilliseen identiteettiin* ja *eettisiin näkökulmiin*. Pohdinnat ammatillisesta identiteetistä kytkeytyvät generatiivisen tekoälyn kykyyn tuottaa sisältöjä eli kysymykseen siitä, kuinka paljon tekoälylle voidaan antaa roolia laadukkaassa ja riippumattomassa journalismissa. Vaikka generatiivisen tekoälyn helppokäyttöisyys on selvä etu, eettiset kysymykset – kuten sisällöntuotannon automatisointi, tekijänoikeudet ja tietoturva – ovat nousseet esiin merkittävänä haasteina. Journalismin perusperiaatteiden, kuten luotettavuuden ja läpinäkyvyyden, säilyminen vaatii selkeitä ohjeistuksia ja jatkuvaa keskustelua.

Generatiivisen tekoälyn käyttöönoton johtaminen ja organisaatiomuutokset

Tekoälyn nopea käyttöönotto on edellyttänyt organisaatioilta joustavuutta ja kykyä omaksua uutta teknologiaa nopeasti. Tutkimuksessa ilmeni, että perinteiset koulutustilaisuudet eivät aina vastaa työntekijöiden tarpeisiin ja tästä syystä käytännönläheinen, omaan työrooliin räätälöity koulutus ja hands-on-tuki ovat avainasemassa.

Mediaorganisaatioissa pidetään tärkeänä myös ajantasaista sisäistä viestintää ja tiedonkulkua. Haastattelut osoittivat, että eri yksiköissä ja eri organisaatiotasolla voi olla erilaiset odotukset ja näkemykset muutoksen tavoitteista ja sen aikataulusta. Organisaatiokulttuurin muutos vaatii yhteisen vision luomista, jossa sekä johto että työntekijät ovat mukana kehittämässä ja jakamassa parhaita käytäntöjä.

Muutoksen johtamisessa on otettava huomioon myös se tosiasia, että uuden teknologian käyttöönotto luo tarpeen uudellisille rooleille ja osaamiselle. Johtajien tehtävänä on paitsi tukea työntekijöitä myös ohjata roolien uudelleenmäärittelyä, jotta työyhteisö pystyy hyödyntämään tekoälyn mahdollisuudet tehokkaasti.

Strategiset näkökulmat ja kilpailuetu

Tutkimushankkeen kolmas teema keskittyi generatiivisen tekoälyn integroimiseen mediaorganisaation strategiaan. Tärkeää on tunnistaa, että tekoäly ei ole kilpailuetu itsessään, vaan sen strateginen ja taidokas hyödyntäminen muodostaa erottavan tekijän. Siksi on tärkeää, että tekoäly räätälöidään jokaiseen organisaatioon huomioimalla sen omat vahvuudet, strategiset tavoitteet ja osaamisperusta. Strategista kilpailuetua tavoitellessaan organisaation tulee:

- **Hyödyntää ainutlaatuista osaamistaan ja dataansa:** Kehittämällä räätälöityjä ratkaisuja, jotka tukevat sekä sisäisiä prosesseja että ulkoista viestintää, voidaan saavuttaa kestävä kilpailuetu.
- **Edistää toimialan keskinäistä vuoropuhelua:** Keskinäinen vuoropuhelu ja kokemusten vaihto media-alan toimijoiden kesken on ratkaisevan tärkeää, jotta suomalainen media pysyy vahvana globaaleilla markkinoilla.
- **Huomioida eettiset ja laadulliset kysymykset:** Vaikka tekoäly tarjoaa mahdollisuuksia tehokkuuden ja tuottavuuden parantamiseen, sen käyttöä tulee aina arvioida suhteessa journalistisen työn laatuun ja eettisiin periaatteisiin.

Johtopäätökset ja suositukset

Yhteenveto tutkimuksen tuloksista

Tutkimus osoittaa, että generatiivinen tekoäly on nopeasti vakiinnuttanut asemansa journalistista työtä tekevien arjessa – se toimii tehokkaana työkaluna, mutta samalla se haastaa perinteiset toimintamallit ja ammatilliset identiteetit. Organisaatiomuutoksen johtaminen edellyttää selkeää tiedonkulkua, omaan työrooliin räätälöityä koulutusta ja avointa vuoropuhelua sekä sisäisesti että alalla laajemmin. Hyödyntämällä tekoälyä strategisesti mediaorganisaatiot voivat saavuttaa kilpailuetua, mikäli ne onnistuvat yhdistämään teknologian käytön eettisiin periaatteisiin ja oman ainutlaatuisen osaamisensa hyödyntämiseen.

Suosituks

Tutkimuksen pohjalta voidaan esittää seuraavanlaisia suosituksia mediaorganisaatioille:

- **Koulutuksen räätälöinti:** Tarvitaan hands-on-menetelmiä, jotka on suunniteltu kunkin työntekijän rooliin ja osaamistasoon nähden.
- **Selkeä viestintä ja tiedonkulku:** Organisaation tulee panostaa sisäiseen viestintään, jotta muutoksen tavoitteet ja käytännöt ovat kaikilla tasoilla selkeitä ja yhteisesti ymmärrettyjä.
- **Eettisten ohjeistusten kehittäminen:** Määritellään selkeät periaatteet tekoälyn käytölle, jotka turvaavat journalistisen työn laadun ja luotettavuuden.
- **Roolien uudelleenmäärittely:** Tutkimuksessa noussut tarve uudentilaisille työtehtäville ja rooleille korostaa, että henkilöstöä on koulutettava sekä teknologian että sen mahdollisuuksien hyödyntämisessä organisaation sisällä.
- **Alakohtaisen vuoropuhelun edistäminen:** Mediaorganisaatioiden keskinäinen kokemusten vaihto on tärkeää, jotta parhaat käytännöt leviävät ja kehitetään yhdessä ratkaisuja tulevaisuuden haasteisiin.

Lopuksi

Toimitus 2.0 -hanketta voidaan pitää monin tavoin onnistuneena. Työpajoista saadun palautteen perusteella tutkimusprojekti edisti media-alan keskinäistä vuoropuhelua, toi tukea muutoksen ymmärtämiseen ja mahdollisti alan parhaiden käytäntöjen jakamista.

Laadimme vuoden aikana kerätyn aineiston avulla tutkimusartikkelin, jossa tarkastellaan generatiivisen tekoälyn vaikutuksia journalistien ammatilliseen identiteettiin ja toimijuuteen. Se esiteltiin [DBOSI-25-työpajassa](#) nimellä *Navigating the Era of Generative AI in the Workplace: The Redefinition of Professional Identity Boundaries in Journalism*. Lisäksi keväällä 2025 valmistuu tutkimusapulainen Jarno Pasosen pro gradu -tutkielma *Leadership and Professional Identity Challenges in "GenAI Transformation": A Qualitative Study in Finnish Media Sector*, joka analysoi johtajuutta ja journalistisen ammatti-identiteetin kohtaamia haasteita tekoälyn käyttöönotossa. Tutkimusprojekti tuotti myös Youtubeen neljän videon sarjan tekoälystä journalismissa:

1. Toimitus 2.0: Tekoäly journalistin arjessa
<https://www.youtube.com/watch?v=49-Ax9CUH2A&t=9s>
2. Toimitus 2.0: Tekoäly uutishuoneessa ja organisaatiossa
https://www.youtube.com/watch?v=rz_XL5t3n2Y&t=36s
3. Toimitus 2.0: Median tulevaisuus tekoälyaikana
<https://www.youtube.com/watch?v=WYrTeUYZZns>
4. Toimitus 2.0: Haasteet ja ratkaisut tekoälyaikana
<https://www.youtube.com/watch?v=lw0Be6H3fol&t=46s>

Tällä hetkellä tutkimusryhmä keskittyy seuraavaan Media-alan tutkimussäätiön rahoittamaan tutkimusprojektiin Sanoma Media Finland Oy:n kanssa otsikolla *Generatiivinen tekoäly ja tiedon johtaminen mediaorganisaatiossa*.

Terveisin LUT-kauppakorkeakoulun tutkimusryhmä:

Paavo Ritala, Päivi Maijanen-Kyläheiko, Mika Ruokonen ja Jarno Pasonen